

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**за результатами цільового моніторингового візиту
з питань додержання права дитини на безпечне освітнє
середовище у діяльності комунального закладу Сумської
обласної ради
«Конотопська спеціальна школа»**

Жовтень 2025

Парламентський контроль за додержанням прав дитини

23 жовтня 2025 року працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за участю залучених експертів здійснено цільовий моніторинговий візит з питань додержання права дитини на безпечне освітнє середовище у діяльності комунального закладу Сумської обласної ради «Конотопська спеціальна школа».

Мета моніторингового візиту: моніторинг стану додержання прав дітей на безпечне освітнє середовище під час здобуття освіти в умовах воєнного стану.

Склад моніторингової групи:

1. Анастасія Завалій, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Сумській області (керівник моніторингової групи);
2. Антоніна Драга, експерт з моніторингу додержання прав дитини у проєкті Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні;
3. Катерина Мельник, експерт із захисту прав дитини у проєкті Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та міжнародною неурядовою організацією «Save the Children International» в Сумській області.

Загальна інформація про об'єкт моніторингу (назва, адреса, форма власності, основні завдання):

Керівництво об'єкта моніторингу:

Дрига Петро Якович – директор комунального закладу Сумської обласної ради «Конотопська спеціальна школа».

Адреса: 41609, Україна, Сумська область, Конотопський район, місто Конотоп, вулиця Братів Тимошенків, 8.

Комунальний заклад Сумської обласної ради «Конотопська спеціальна школа» (далі – спеціальна школа, Заклад) діє відповідно до Статуту, затвердженого рішенням Сумської обласної ради від 27.06.2024 № 110. Підставою для здійснення освітньої діяльності є ліцензія на провадження освітньої діяльності, затверджена розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 08.02.2022 №43-ОД «Про переоформлення ліцензій на провадження освітньої діяльності закладів освіти Сумської області». Засновником і власником спеціальної школи є територіальні громади сіл, селищ, міст Сумської області в особі Сумської обласної ради та знаходиться в функціональному підпорядкуванні Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації.

Фото 1.

Головними завданнями спеціальної школи є надання якісних освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами, зумовленими різними порушеннями зору, а також забезпечення в освітньому процесі системного психолого-тифло-педагогічного супроводження з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку учнів.

Освітній процес у спеціальній школі спрямований на розвиток особистості учня шляхом формування та застосування його компетентностей та має корекційну спрямованість. Шляхом індивідуального та диференційованого підходів освітній процес забезпечує корекцію порушень розвитку, засвоєння освітньої програми, розвиток здібностей та подальшу соціалізацію.

Навчання, проживання та харчування у спеціальній школі організовано за кошти обласного бюджету.

Проектна потужність закладу – 156.

Ліцензований обсяг: за рівнем початкової освіти - 80; за рівнем базової середньої освіти – 76.

Всього навчальних класів – 13.

Середня наповнюваність класів становить 13 учнів.

За інформацією директора закладу, до закладу зараховано 169 здобувачів освіти. Всі діти закладу мають особливі освітні потреби, з них 26 дітей мають інвалідність.

Із загальної кількості здобувачів освіти:

1 дитина-сирота;

5 дітей позбавлених батьківського піклування;

16 дітей із багатодітних сімей;

4 дітей мають статус внутрішньо переміщеної особи;

32 дітей є членами сім'ї військовослужбовців, учасників бойових дій;

2 дітей мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

14 дітей з малозабезпечених сімей.

Під час моніторингового візиту з'ясовано, що школою забезпечено наступний режим роботи:

155 дітей здійснюють навчання в очному режимі;

8 дітей за сімейною формою навчання;

6 – педагогічний патронаж.

Освітній процес забезпечують 44 педагогічних працівника: 26 вчителів (з них 13 мають другу вищу спеціальну освіту), 14 вихователів, 1 практичний психолог, 1 педагог-організатор, 1 соціальний педагог.

Умови перебування дитини

Спеціальна школа розташована на площі 6,51 га, територія огорожена, озеленена, має квітники та теплицю (оранжерею). В навчальному корпусі зроблений капітальний ремонт туалетних кімнат, офісу вчителя, поточний ремонт коридорів 3-го та 1-го поверхів, ремонт кабінету 1 класу, згідно з вимогами Нової української школи. Усі класи початкової школи відповідають сучасним вимогам Нової української школи. Навчальні кабінети забезпечені мобільними робочими місцями для індивідуальної, групової та колективної роботи, мультимедійними проекторами, відсутні надлишкові нагромадження, дотримується баланс у візуальній стимуляції, наявні місця для відпочинку дітей під час перерв, облаштоване комфортне і сучасне місце для роботи та відпочинку педагогічних працівників. Всі навчальні кабінети спеціальної школи мають зручні сучасні меблі, моделі, муляжі, наочно-дидактичний матеріал, комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет, проектори та екрани, що дає можливість використовувати засоби мультимедіа в освітньому процесі. В учбовому корпусі функціонують 3 кабінети-лабораторії (біологія, хімія, фізика).

На території школи розміщені 3 майстерні та їдальня на 156 місць. Облаштовані спортивні майданчики. В наявності спортивна та актова зала.

У нічний та вечірній час застосовується штучне освітлення, доріжки мають тверде покриття (асфальт), які постійно доглядаються, вчасно проводяться садові роботи, доглядаються насадження, коситься трава. На території спеціальної школи також знаходиться гуртожиток, що надає послуги пансіону, який розраховано на 70 вихованців.

В структурі спеціальної школи функціонує пансіон, діяльність здійснюється відповідно до Порядку проживання та утримання учнів

у пансіонах закладів освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 №1131. Під час поселення учня до пансіону між одним з батьків або іншим законним представником учня та закладом освіти укладається договір. На час моніторингового візиту діти в пансіоні не проживали.

У спеціальній школі реалізується індивідуальна освітня траєкторія, що передбачає розроблення індивідуальної програми розвитку для учнів та індивідуального навчального плану (за потреби). Педагогічні працівники під час освітнього процесу здійснюють поглиблене вивчення стану здоров'я та розвитку учнів спеціальної школи, складають індивідуальну програму розвитку та індивідуальний навчальний план (за потреби), проводять моніторинг динаміки розвитку учнів та результатів психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, визначають індивідуальну освітню траєкторію, надають консультаційну допомогу батькам учнів або дітей, які мають особливі освітні потреби. До навчальних планів спеціальної школи обов'язково включено години корекційно-розвиткової роботи: з лікувальної фізичної культури, ритміки (логоритміки), соціально-побутового орієнтування, розвитку мовлення (формування вимови і мовлення), корекції розвитку, орієнтування у просторі, розвитку зорового сприймання з метою корекції первинних і вторинних порушень розвитку здобувачів освіти. Тому у спеціальній школі особлива увага приділяється визначенню оптимальних можливостей практичного використання зорових функцій кожним учнем, особливостей зорового сприймання наочно-дидактичного матеріалу шляхом проведення спеціальних занять з розвитку зорового сприймання, дозування зорового та фізичного навантажень, підбору оптимальної оптичної (луп, електронних збільшувачів тощо) та неоптичної (спеціальних зошитів, контрольних тестів з друкованою основою тощо) корекції, використання комплексів вправ зорової гімнастики та проведення індивідуальних занять з орієнтування в просторі. В закладі функціонують кабінет лікувальної фізкультури, логопедичний кабінет, кабінет соціально-побутового орієнтування, кабінет тифлопедагога, кабінет ритміки, кабінет психологічної служби.

У школі налагоджена конструктивна комунікація педагогічних працівників із батьками учнів, які є активними учасниками освітнього процесу.

Право дитини на захист від усіх форм насильства

Відповідно до абзацу одинадцятого частини третьої статті 26 Закону України “Про освіту”, керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень затверджує положення про запобігання і протидію

насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, а також забезпечує його оприлюднення.

Наказом директора затверджено та оприлюднено Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми. Адміністрацією Закладу забезпечено інформування персоналу щодо питань захисту дітей від усіх форм насильства та експлуатації, згідно вимог Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 року № 658.

Безпека життєдіяльності та запобігання усім видам дитячого травматизму

У спеціальній школі наявна система профілактичної роботи, яка включає в себе комплекси занять за розділами, які учні вивчають на навчальних заняттях та годинах спілкування. Упродовж навчального року проводились Дні безпеки, лекції, турніри, квести та інші заходи з питань запобігання різних видів дитячого травматизму згідно з планами виховної роботи. На сайті ведеться сторінка «Запобігання дитячому травматизму», на якій розміщено інформацію про правила безпечної поведінки. На кожному поверсі розташований план евакуації на випадок пожежі або інших стихійних лих. Стан роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії під час освітнього процесу в школі у 2023/2024 навчальному році перебував під щоденним контролем адміністрації школи.

У класних журналах 1-10-х класів були відведені окремі сторінки для бесід із правил дорожнього руху, правил протипожежної безпеки, з профілактики отруєння, правил безпеки при користуванні газом, правил безпеки з користування електроприладами, правил безпеки з вибухо-, вогнебезпечними предметами, правил безпеки на воді та інші виховні заходи з попередження усіх видів дитячого травматизму.

Учителями та вихователями проводилися інструктажі з безпеки життєдіяльності, що зафіксовано в окремих журналах на уроках фізичної культури, трудового навчання, фізики, хімії, інформатики, біології, під час прогулянок, екскурсій; бесіди з попередження усіх видів дитячого травматизму перед виходом на осінні, зимові та літні канікули.

Соціально-педагогічний патронаж та психологічна служба

Відповідно до Положення про спеціальну школу психолого-педагогічний консилиум (далі - ППК) спеціальної школи здійснює свою діяльність з метою організації індивідуального психолого-педагогічного супроводу навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти з порушеннями зору на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням особливостей психічного розвитку.

На основі планомірних спостережень особливостей перебігу освітнього процесу всіх новоприбулих здобувачів освіти (до першого та інших класів) було вжито заходів з організації їх індивідуальної підтримки (адаптації чи модифікації) (допомоги), що відображено в протоколах ППК. Інформація про психолого-педагогічний супровід кожної дитини зазначена в сформованих індивідуальних програмах розвитку.

Протягом начального року шкільний ППК сприяє оновленню документації здобувачів освіти: діти, що не мали висновків інклюзивно-ресурсного центру (далі – ІРЦ) спрямовані з батьками до інклюзивно-ресурсних центрів для здійснення комплексної оцінки розвитку дитини з метою визначення її особливих освітніх потреб та розроблення рекомендацій щодо особливостей організації освітнього середовища, організації психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до потенційних можливостей дитини, визначення оптимального освітнього маршруту для кожної дитини. Так до ІРЦ Конотопської міської ради спрямовано 19 здобувачів освіти (2-7 класів), до ІРЦ Конотопської районної державної адміністрації - 2 учнів, до ІРЦ Кролевецької міської ради – 2 дітей, Шосткінської міської ради - 4 учнів. Крім того, повторну оцінку пройшли 17 здобувачів освіти 4-ого класу, які здобули початкову освіту і будуть переведені до середньої ланки.

Членами ППК здійснювалась координація дій суб'єктів освітнього та корекційно-розвиткового процесів, оскільки навчання і виховання дитини з порушеннями зорової функції має бути поєднаним із оздоровленням, корекційними заняттями з розвитку зорового сприймання та реабілітації, за необхідності - із плеопто-ортоптичним лікуванням, корекції мовлення (логоритміки), психокорекцією (нейропсихологія). Різнобічний вплив на дітей здійснювався у тісній взаємодії вчителів-дефектологів, вчителів-логопедів, психолога, вчителів лікувальної фізкультури та ритміки, вихователів, лікаря-офтальмолога, медичної сестри-ортоптистки.

Після моніторингу розвитку учнів, що не перший рік навчаються в закладі спеціальної освіти та новоприбулих, і відстеження динаміки було вжито заходів для організації освітнього процесу:

за сімейною формою навчання - 8 дітей;

за індивідуальною формою навчання (педагогічний патронаж) - 6 дітей.

З метою обміну досвідом, поповнення педагогічного арсеналу методів та прийомів роботи з дітьми зі складними порушеннями члени ППК прийняли участь у засіданні круглого столу «Трансформація спеціальної освіти та реабілітації осіб з порушеннями зору в Україні», провели 2 практичні семінари для учителів які викладають в інклюзивних класах та асистентів учителів закладів загальної середньої освіти міста на тему «подолання бар'єрів на шляху до навчання», забезпечили проходження практики для 8 студентів Сумського державного університету імені А.С.Макаренка.

Крім того, згідно з Типовим положенням про психологічну службу у системі освіти України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 509, психолог зобов'язаний вести облік роботи, складати та виконувати річні та перспективні плани, здійснювати профілактичні, діагностичні та консультативні заходи, а також звітувати про результати діяльності. В Закладі навчається 26 учнів з інвалідністю, 34 учня відповідно до висновків Інклюзивно-ресурсних центрів потребували розроблення та виконання індивідуальних навчальних планів, адаптації та/або модифікації навчальних програм, для створення всіх необхідних умов з наданням психолого-педагогічного супроводу та надання корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП відповідно до їхніх потреб навчальний план передбачав індивідуальні заняття (по 0,5 годин у 5-ому класі та 6-их класах, по 2 години у 7,8 класах, по 1 годині в 9,10 класах). Відповідно до освітньої програми спеціальної школи навчальний план включає корекційно-розвиткові заняття, зміст яких зумовлений особливостями психофізичного розвитку здобувачів освіти з порушеннями зору. В умовах воєнного стану дуже важко виконати основні завдання корекційно-розвиткової роботи, тому більше уваги приділяється індивідуальній роботі та активній залученості батьків. 149 годин (4%) корекційно-розвиткових занять були організовані за допомогою дистанційних технологій.

Звітна документація у психолога Закладу наявна в повному обсязі, що забезпечує діяльність психологічної служби у відповідності до пункту 3 Положення про психологічну службу у системі освіти України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 22 травня 2018 року № 509.

У спеціальній школі систематизовано роботу з соціального захисту дітей що перебувають в складних життєвих обставинах, педагогічним колективом проводилися організація соціально-психологічного обстеження, надання консультативної допомоги дітям та їх батькам; підтримка опікунів та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також проводилися заходи щодо прогнозування та профілактика можливих негативних виявів та їх вплив на особистість дитини; підтримка взаємозв'язку школи з іншими організаціями з метою реалізації соціального захисту дітей у навчальному закладі.

Протягом навчального року педагогами було проведено обстеження житлово-побутових та матеріальних умов життя дітей із пільгових категорій у вересні та січні, складено акти обстеження.

Право на отримання якісних медичних послуг

Відповідно до структури спеціальної школи, в закладі наявні посади лікаря-педіатра, лікаря-офтальмолога, двох медичних сестер та медичної сестри з дієтичного харчування. Діяльність медичного пункту здійснюється на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики від 09.11.2021 № 2470.

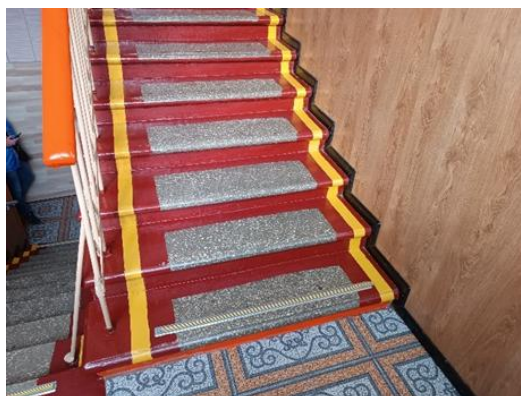
Матеріально-технічна база медичної служби складається з кабінету лікаря-педіатра, процедурного кабінету, кабінету охорони зору, маніпуляційного кабінету, темної кімнати для обстеження ока, ізолятора на 4 ліжка, кабінету лікувальної фізкультури. Спеціальна школа має у своєму розпорядженні повний комплекс сучасних апаратів і комп'ютерних програм для лікування очних захворювань, фахівці закладу складають індивідуальну програму апаратного лікування для кожної дитини, яка буде найкращим чином допомагати у відновленні зору. Для профілактики і лікування різних порушень очей, пов'язаних із зоровими навантаженнями, порушенням координації роботи м'язів і оптичними порушеннями, в сучасній офтальмології активно застосовуються апаратні методики лікування. Вони дозволяють зміцнити зір, а в багатьох випадках поліпшити його без хірургічного втручання. При деяких захворюваннях апаратне лікування – єдиний спосіб поліпшити зір. Особливо ефективним є застосування апаратів для лікування дитячих очних захворювань, пов'язаних з порушенням координації та роботи м'язового апарату ока.

Право на безбар'єрність

Спеціальна школа має свою специфіку, яка формує індивідуальні вимоги щодо особливостей забезпечення доступності, безпечного і без бар'єрного оточуючого середовища всім отримувачам освітніх послуг з порушеннями зору. Під час моніторингового візиту закладом було надано Журналу реєстрації мікротравм, що сталися із здобувачами освіти що ведеться відповідно до Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 травня 2019 року № 659.

Закладом забезпечено необхідні заходи щодо доступності освітнього середовища відповідно до обов'язкових регламентних вимог, технічних характеристик матеріалів, обладнання, середовища. Встановлено пандуси до їдальні та навчального корпусу, проведено маркування сходів: перша та остання сходинки сходових маршрутів мають контрастний край за кольором та фактурою матеріалу, що відрізняється від решти сходинок; поверхня покриття пішохідних шляхів є твердою, міцною і не допускається ковзання; двері до приміщень не мають порогів; двері пофарбовані в контрастні кольори (оранжевий, зелений), стіни пофарбовані в пастельні тони, на гострих кутах є яскраві біло-червоні позначки.

Фото 2.

Право дитини на достатнє та безпечне харчування

На виконання Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2023-2027 роки, розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реформування системи шкільного харчування» від 27.10.2023 року за № 990-р в спеціальній школі розроблені заходи, покликані підвищити рівень задоволеності

учнів харчуванням, змінити харчові уподобання дітей шкільного віку, формувати здоровий спосіб життя. Важливим напрямком діяльності з охорони здоров'я дітей в спеціальній школі є організація здорового харчування, яке ґрунтується на дотриманні трьох основних принципів: забезпеченні відповідності енергетичної цінності раціону енергозатратам організму; задоволенні фізіологічних потреб організму у визначеній кількості енергії та співвідношенні у харчових речовинах; дотриманні оптимального режиму харчування - фізіологічно обґрунтованого розподілу кількості споживаної їжі впродовж дня. На початку 2023/2024 навчального року видано накази, якими призначено відповідальних за організацію харчування, розподілено обов'язки, затверджено списки дітей на дієтичне харчування, затверджено перспективне чотирьохтижневе меню, режими і графіки харчування дітей у їдальні. Поступово в раціон шкільної їдальні, відповідно до розроблених технологічних карт страв для шкільного меню, були введені нові страви: бігос, омлет з орегано, курка в імбирному соусі, ньокі картопляні, овочі припущені в соусі бешамель, гречана каша з чебрецем, картопляний грабен, запечені яблука з кисломолочним сиром, лимонад тощо. У щоденному меню, затвердженому директором, відображено страви для харчування вікових груп учнів. Вартість одного дітодня склала 130 грн.

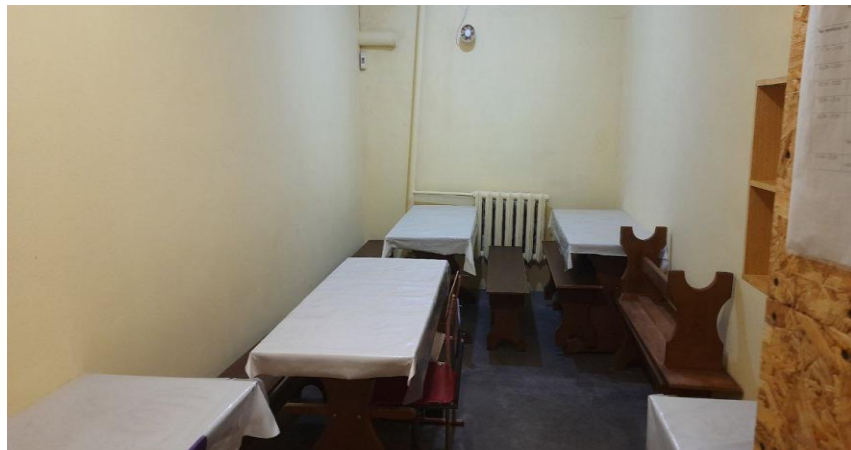
Шкільний харчоблок має достатній рівень матеріально-технічного забезпечення, достатню кількість столового посуду та кухонного інвентарю, забезпечення проточною холодною та гарячою водою. Продукти харчування та продовольча сировина надходить із супровідними документами, які свідчать про їхнє походження та якість (накладні, сертифікати відповідності). У їдальні наявні затверджені графіки постачання продуктів харчування та продовольчої сировини на харчоблок. На початку навчального року була проведена планова перевірка щодо безпечності харчування Держпродспоживслужбою, щомісяця проводяться лабораторні дослідження. Працівники харчоблоку обізнані з санітарними правилами, умовами, термінами зберігання і реалізації продуктів, технологією приготування їжі, забезпечені спецодягом та предметами особистої гігієни. Про це свідчить відповідна документація (медичні книжки, журнали огляду працівників харчоблоку на гнійничкові захворювання, ознайомлення під особистий підпис з інструкціями). Пройшли курси підвищення кваліфікації та отримали сертифікати. Відповідно до діючих вимог заповнювався журнал бракеражу сировини та готової продукції. У журналі сировини та продукції вказувався кінцевий термін. Добові проби лишаються щоденно. Закладом забезпечено оприлюднення меню їдальні на відведеного для цього стенді.

Фото 2.

Під час повітряної тривоги харчування дітей здійснюється в укритті в спеціально облаштованій кімнаті для прийому їжі.

Фото 3.

В закладі облаштовано найпростіше укриття, загальною площею 162 кв.м., що розраховано на 250 осіб. Директором спеціальної школи надано акт оцінки об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття, від 10.10.2025 № 450. Всі приміщення забезпечені альтернативними джерелами живлення (акумуляторна батарея «Тесла», лампи світлодіодні, акумуляторні), встановлена система примусової вентиляції, водопостачання, встановлено вбиральні. Питний режим для здобувачів освіти забезпечено, на момент моніторингового візиту наявні в достатній кількості ємності з питною водою. Згідно вимогам пункту 7.5.1.15 ДБН В.2.2-5:2023 "Захисні споруди цивільного захисту" у захисній споруді наявний другий (аварійний) вихід.

Фото 4,5.

Школа оснащена системою протипожежного захисту та відеоспостереження, відео з камер спостережень переходить в архів через 7 днів. Адміністрацією забезпечено ведення обліку наявних вогнегасників, їх своєчасне обслуговування. У закладі наявні схеми евакуації.

Прозорість та інформаційна відкритість закладу освіти

Відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту» заклади освіти зобов'язані забезпечувати прозорість і відкритість своєї діяльності шляхом формування відкритих та загальнодоступних ресурсів і оприлюднення на власних вебсайтах визначеного переліку документів та інформації.

На вебсайті спеціальної школи наявні:

- статут закладу освіти;
- ліцензія на провадження освітньої діяльності;
- порядок зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти.
- структура та органи управління закладу (відсутній штатний розпис);
- кадровий склад закладу освіти, список педагогів комунального закладу Сумської обласної ради «Конотопська спеціальна школа» на 05 вересня 2021 року;
- освітні програми;
- територія обслуговування, закріплена за закладом освіти;

- ліцензований обсяг та фактична кількість здобувачів освіти (інформація датована 2024 роком);
- дані про наявність вакантних посад.

Рекомендації за результатами моніторингового візиту:

Директору комунального закладу Сумської обласної ради «Конотопська спеціальна школа»

- 1.1. Вжити заходи реагування спрямованих на забезпечення безпечного освітнього середовища та усунення виявлених під час моніторингового візиту недоліків.
- 1.2. Оновити дані та забезпечити оприлюднення на офіційному веб-сайті закладу всієї обов'язкової інформації відповідно до вимог Закону України «Про освіту».

Підписи членів моніторингової групи

Головний спеціаліст Відділу сприяння роботі
регіональних представництв

Секретаріату Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини Анастасія Завалій

Експерт з моніторингу дотримання
прав дитини у проєкті Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини та
Представництва Дитячого фонду
ООН (ЮНІСЕФ) в Україні

 Антоніна Драга

Експерт із захисту прав дитини
у проєкті Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини та міжнародною
неурядовою організацією
«Save the Children International»
в Сумській області

 Катерина Мельник